

denfleth), at fremsætte nogle Bemærkninger. Han anførte forskjellige Grunde, hvorfor han formeente, at Almeenvellet ikke krævede, at Fæstegodsset skulde gaae over til Selveiendom, og en af disse Grunde var den, at efter det foreliggende Lovforslag blev Sagen udsat en længere Tid. Men det forekommer mig ikke, at det er nogen tilstrækkelig Grund til at bevise det, den ærede Taler vil bevise; thi man skylder ogsaa dem, der for Diebliffet ere Giere af Fæstegodsset, det Hensyn, at denne Overgang kan skee paa en retfærdig og billig Maade, og af Hensyn dertil er det vistnok, at de Mænd, som have været bekræftigede med dette Lovforslag paa et andet Sted, have udsat Sagen i længere Tid, men det synes dog forunderligt, at, naar disse Mænd af Hensyn til, hvad der kunde være i Godseiernes Interesse, have udsat Sagen i længere Tid, dette da skal bruges som en Bebreidelse mod selve Lovforslaget. En anden Grund, som den samme ærede Rigsdagsmand anførte derimod, var, at denne Overgang slet ikke finder Sted i det Tilfælde, at Bonden ei forlanger den; men, naar vi nu see hen til en anden Sag, som er omtalt tidligere her, nemlig Tiende-Sagen, saa see vi jo det Samme, at i det Tilfælde, at den, som yder Tiende, ikke vil accordere, bliver det, som det var, og dog er vistnok den ærede Rigsdagsmand enig med mig i, at Forordningen om Tiendens Forandring blev givet, fordi Almeenvellet dengang fordrede denne. Man kan altsaa ikke af den Omstændighed, at Overtgangen ikke skal skee strax, slutte sig til, at Almeenvellet ikke skulde kræve den. Endvidere har samme ærede Rigsdagsmand anført, at det ikke var gavnligt for Bondestanden, at denne Forandring skete, og han anførte i denne Henseende, at det var uundgaaeligt, at større Sammenlægning vilde komme til at finde

Sted. Jeg skal nu slet ikke indlade mig paa, hvorvidt dette er nødvendigt eller ikke nødvendigt, men den ærede Rigsdagsmand sagde i sin videre Documentation, at en mere udstrakt Sammenlægning vilde ogsaa finde Sted, naar Communalvæsenet blev bedre udviklet, men deraf følger jo ligesom, at, dersom det er en Ulykke for Bondestanden, at Sammenlægning i større Udstrækning finder Sted, vil den dog komme alligevel, naar de communale Forhold skulle udvikles. Endelig maa jeg tillade mig at gjøre opmærksom paa, at samme ærede Rigsdagsmand har stillet i Udfigt, at alt Fæstegodssets Overgang til Selveiendom, ogsaa uden nogen Lov, vilde skee i Løbet af om trent 50 Aar; men altsaa vilde jo dog den samme Ulykke overgaae Bondestanden som Stand, om end om længere Tid. Jeg kan altsaa ikke indsee, at disse Grunde ere nok til at bevise, at Almeenvellet ikke kræver Fæstegodssets Overgang til Selveiendom. Hvorvidt nu Almeenvellet kræver denne Overgang, er Noget, hvorom der kan disputeres, men, naar den ærede Rigsdagsmand vil standse Undersøgelsen om, hvorvidt Almeenvellet kræver det eller ikke, troer jeg, han er gaaet altfor vidt, og det fremgaaer af hans Ord, at han vilde standse denne Undersøgelse, hvilken dog Hans Majestæts tidligere Regjering har indrømmet fuldkommen Berettigelse.

Den høitærede Minister har bemærket, at der aldeles ikke kan anstilles nogen Sammenligning imellem, hvad der i sin Tid skete med Hensyn til Tienden, og hvad der tilsigtes ved dette Lovforslag; men jeg skulde dog være af den Formening, at en saadan Sammenstilling fuldkommen vel lader sig gjøre. Jeg vil slet ikke tale om, hvad der skete med Hensyn til Præsterne, thi det er en ganske anden Sag, men jeg vil tale om, hvad der skete med Hensyn til dem, der eiede Kirker.